

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ที่มาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง ตลอดจนศิลปและวัฒนธรรมของทุกประเทศในโลก ปัจจัยที่สำคัญที่ต้องทำการพัฒนาก่อนคือ มนุษย์ ซึ่งหมายถึงประชากรทั้งหมด โดยเฉพาะประชากรในวัยเรียน เพราะเป็นวัยที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่จะมารับผิดชอบสังคมและประเทศชาติและกำหนดทิศทางของการพัฒนาและเป้าหมายในอนาคต ซึ่งประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนเป็นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากการกำหนดให้การพัฒนาคนไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (2545-2549) และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่10(2550-2554) ก็ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาคนที่สำคัญคือ กระบวนการที่เรียกว่า การศึกษาเพราะการศึกษาจะทำหน้าที่อบรมและสั่งสอนคนให้เป็นแรงงานที่ประเทศชาติต้องการและอบรมสั่งสอนให้เป็นคนที่มีคุณธรรมและจริยธรรมที่สังคมปรารถนาด้วย นอกจากนี้ การศึกษายังมีหน้าที่ในการผลักดันสังคมและประเทศชาติโดยรวมให้พัฒนาไปในทิศทางที่สังคมโดยรวมต้องการอีกด้วย ด้วยเหตุนี้ประเทศไทยโดย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 กำหนดให้รัฐต้องจัดการศึกษาอบรมและสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดการศึกษาวិทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครูและส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมแห่งชาติ รวมทั้งการจัดการศึกษาของรัฐให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติและให้ความคุ้มครองการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพและเอกชนภายใต้การกำกับดูแลของรัฐ (สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ, 2542) ดังนั้นจึงมีการตรา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการการศึกษาอบรมให้สอดคล้องกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือที่เรียกว่าการปฏิรูปการศึกษา

การศึกษาในระดับอุดมศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระดับสูง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ตลอดจนเป็นหลักในการชี้นำทิศ

ทางการพัฒนาและการแก้ไขปัญหาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม ภายใต้การแข่งขันระดับโลก (สุนทร พูนพิพัฒน์ และสมบัติ ชิมทรัพย์, 2538:72) ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาทุกระดับจึงต้องให้ความสำคัญกับการผลิตบัณฑิตให้มีคุณสมบัติ ที่สอดคล้องและตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน คือนายจ้างตลอดจนการมีคุณธรรมและจริยธรรมของบัณฑิต เนื่องจากการพัฒนาประเทศ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพในการผลิตสินค้าและบริการมีความสำคัญมากกว่าปริมาณ ทรัพยากรมนุษย์ ประเทศที่มีทรัพยากรมนุษย์จำนวนน้อยแต่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงย่อมมีโอกาสที่จะพัฒนาเศรษฐกิจให้บรรลุเป้าหมายได้สูงกว่าประเทศที่มีทรัพยากรมนุษย์จำนวนมากแต่ด้อยคุณภาพ ซึ่งหนึ่งในคุณสมบัติที่ดีของทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพก็คือการมีการศึกษาที่ดีและเหมาะสมกับตลาดแรงงาน

การศึกษาในประเทศที่มีระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม (Capitalism) หรือการตลาด (Marketing System) ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการศึกษาของคนปัจจัยหนึ่ง คือ ฐานะทางเศรษฐกิจของประชาชนนั่นเอง เนื่องจากเงินเป็นสื่อกลางของการแลกเปลี่ยนที่สำคัญ ไม่มีข้อยกเว้นแม้แต่การศึกษา และในระบบทุนนิยม การแสวงหากำไรสูงสุดตามกฎกติกา ก็เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ในสังคม จึงก่อให้เกิดการแข่งขันกันสูงในทุกๆ ด้าน รวมทั้งการศึกษาด้วย แม้ว่าปัจจุบันนี้รัฐบาลจะให้การสนับสนุนเงินทุนเพื่อการศึกษา ผ่านทางกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 16 มกราคม 2539 และพระราชบัญญัติกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีผลบังคับใช้ในปี 2541 โดยกองทุนฯ ให้เงินกู้ยืมแก่นักเรียนนักศึกษา เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการครองชีพระหว่างศึกษาต่อมารัฐบาลได้จัดตั้งกองทุนเงินให้กู้ยืมที่ผูกกับรายได้ในอนาคต (กรอ.) ขึ้น ซึ่งกองทุนนี้ได้ให้กู้ยืมเป็นค่าเล่าเรียนเท่านั้น แต่ปัจจุบันนี้ได้มีการรวมกองทุนทั้งสองเข้าด้วยกันและใช้หลักเกณฑ์การให้กู้ยืมของกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อศึกษามีฐานะเป็นองค์กรของรัฐในกำกับของกระทรวงการคลังมีวิสัยทัศน์ คือ เป็นองค์กรที่เพิ่มโอกาสและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาเพื่อพัฒนาคนและสังคมไทยอย่างยั่งยืนส่วนพันธกิจมีดังนี้

1. ให้กู้ยืมแก่นักศึกษาที่มีความประสงค์จะศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. ให้กู้ยืมแก่นักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ รายได้ครอบครัวไม่เกิน 150,000 บาทต่อปี
3. ให้มีระบบบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ โปร่งใส และตรวจสอบได้
4. ให้เงินให้เปล่าแก่นักเรียน นักศึกษาที่ยากจนและมีผลการเรียนดี
5. มีฐานข้อมูลของผู้กู้ยืมและผู้รับเงินให้เปล่าเพื่อใช้ในการบริหารงาน
6. ติดตามและเร่งรัดการชำระหนี้
7. จัดหาเงินทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษาและทุนเงินให้เปล่า

8. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในภาพลักษณ์และบทบาทของกองทุนฯ และวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ทุนการศึกษา แบบต้องใช้คืนแก่นักเรียนหรือนักศึกษาและให้ทุนการศึกษาแบบไม่ ต้องใช้คืนแก่นักเรียน หรือนักศึกษาที่ยากจน และนักศึกษาที่เรียนดีให้เป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐ ด้านการศึกษา

2. เพื่อให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียน นักศึกษา ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ซึ่งเป็นผู้กู้ยืมกองทุนเงินให้ กู้ยืมเพื่อการศึกษา เพื่อเป็นค่าเล่าเรียน ค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาและค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการ ครองชีพระหว่างศึกษา¹

แม้ว่าจะมีกองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ให้การสนับสนุนเงินทุนทางการศึกษาแต่ด้วย งบประมาณที่มีจำกัด และกฎระเบียบที่เข้มงวด ทำให้มีนักศึกษ่อีกจำนวนมากที่ไม่สามารถกู้ยืมเงิน จากกองทุนฯนี้ได้ บางคนยังมีความจำเป็นต้องทำงานควบคู่ไปกับการเรียนหรือแม้แต่กับนักศึกษาที่ได้กู้ เงินเพื่อการศึกษาจากกองทุนฯ บางคนก็ยังคงต้องทำงานระหว่างเรียนด้วยเพราะยังมีค่าใช้จ่ายอื่นๆเช่น ค่ารักษาพยาบาล แม้กระทั่งค่าใช้จ่ายทางสังคม เช่น ค่าใช้จ่ายตามกระแสแฟชั่นทางสังคม เนื่องจาก ปัจจุบันนี้ สังคมไทยเป็นสังคมเปิด ทำให้การเข้ามาของวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาได้ง่ายและรวดเร็ว ประกอบกับพื้นฐานของคนไทยที่ยอมรับกับวัฒนธรรมต่างๆ ได้ง่ายด้วย โดยเฉพาะวัฒนธรรมที่ เรียกว่าการบริโภคนิยม อันเป็นค่านิยมที่สำคัญของระบบทุนนิยม ด้วยสาเหตุนี้ทำให้มีนักศึกษา บางส่วนต้องทำงานไปพร้อมกับการเรียน คือ การทำงานระหว่างเรียนนั่นเอง

นอกจากสาเหตุดังกล่าวที่ทำให้ให้นักศึกษาบางส่วนต้องทำงานระหว่างเรียนแล้วยังมีสาเหตุอีก สาเหตุหนึ่ง คือ การหาประสบการณ์จากการทำงานจริง นักศึกษาที่ต้องการใช้เวลาว่างให้เป็น ประโยชน์ในการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายของครอบครัวหรือทำงานเพราะมีงานเสนอเข้ามาซึ่งนักศึกษา กลุ่มนี้อาจจะไม่เดือดร้อนเรื่องเงินก็ได้

ในปัจจุบันตลาดแรงงานมีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมาก ทั้งรูปแบบอาชีพ และรูปแบบ การจ้างงาน ปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศพัฒนาเพิ่มขึ้น จึงมีรูปแบบอาชีพใหม่ๆเกิดขึ้น คนงานที่ไม่ สามารถปรับตัวให้ทันกับความก้าวหน้านี้ได้ก็มีความเสี่ยงต่อการที่จะว่างงานได้ ส่วนรูปแบบการ จ้างงานก็มีหลากหลายรูปแบบมากขึ้น คือ การจ้างงานแบบเต็มเวลา (Full time) แบบไม่เต็มเวลา

¹กองทุนเงินให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา

(Part time) แบบชั่วคราว (temporary) แบบมีสัญญาการทำงานเป็นระยะเวลาที่แน่นอน แบบมีสัญญา การทำงานเป็นงานๆ (freelance) รวมทั้งการประเมินการทำงานก็เปลี่ยนจากการตรวจเช็คเวลาทำงาน

มาเป็นแบบตรวจเช็คผลสำเร็จของงานตามภาระงาน ซึ่งเอื้อต่อการทำงานควบคู่กับการเรียนของนักศึกษามากขึ้น

ดังนั้นการศึกษาดังกล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานระหว่างเรียนกับผลการเรียนอาจเป็นแนวทางในการทำงานที่เหมาะสมและมีผลต่อการเรียนน้อยที่สุดของนักศึกษาที่ต้องการทำงานและเป็นแนวทางสำหรับสถานศึกษาในการดูแลนักศึกษากลุ่มดังกล่าวให้สามารถเรียนจนจบการศึกษาได้ตามหลักสูตร รวมทั้งการเลือกประเภทของงานและช่วงเวลาการทำงานที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดทั้งต่อนักศึกษาและประเทศชาติโดยรวมด้วย

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

- 1.2.1 เพื่อสำรวจนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจที่ทำงานระหว่างเรียน
- 1.2.2 เพื่อศึกษาผลกระทบของการทำงานที่มีต่อผลการเรียนของนักศึกษา
- 1.2.3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนชั่วโมงการทำงานกับผลการเรียนของนักศึกษา
- 1.2.4 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประเภทของงานกับผลการเรียนของนักศึกษา
- 1.2.5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างช่วงเวลาการทำงานกับผลการเรียนของนักศึกษา
- 1.2.6 เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนของนักศึกษาที่ทำงานระหว่างเรียนกับนักศึกษาที่ไม่ได้ทำงานระหว่างเรียน

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ประชากร คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี (ชั้นปีที่ 2-4 จำนวน 1,490 คน) และหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี (ชั้นปีที่ 2 จำนวน 516 คน) ภาคปกติ ประจำปีการศึกษา 2551 ทั้ง 7 สาขาวิชา รวมทั้งสิ้น 2,006 คน

1.3.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยสยาม ระดับปริญญาตรี หลักสูตร 4 ปี (ชั้นปีที่ 2-4) และหลักสูตรต่อเนื่อง 2 ปี (ชั้นปีที่ 2) ภาคปกติ ประจำปีการศึกษา 2551 ทั้ง 7 สาขาวิชา จำนวน 144 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย

1.3.3 ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา มีดังนี้

- ตัวแปรอิสระ ประกอบด้วย เพศ ชั้นปีที่กำลังศึกษา การทำงานระหว่างเรียน จำนวนชั่วโมงการทำงาน ประเภทการทำงาน ช่วงเวลาการทำงาน และผลการเรียนเฉลี่ยสะสมก่อนการทำงาน

- ตัวแปรตาม คือ ระดับเกรดเฉลี่ยสะสม (CGPA)

1.4 นิยามศัพท์เฉพาะ

นักศึกษามหาวิทยาลัยสยาม หมายถึง นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในคณะบริหารธุรกิจ ภาคปกติ หลักสูตร 4 ปี ชั้นปีที่ 1-4 และ หลักสูตรต่อเนื่อง ชั้นปีที่ 1-2 ปีการศึกษา 2551

การทำงานระหว่างเรียน หมายถึง การทำงานที่มีผลตอบแทนเป็นค่าจ้างหรือเงินเดือนที่แน่นอน ไม่รวมการทำงานที่เป็นกิจการของที่บ้านของนักศึกษา ที่ไม่มีการกำหนดค่าจ้างที่แน่นอน ผลการเรียน หมายถึง ระดับเกรดเฉลี่ยสะสม (CGPA) ของนักศึกษา

จำนวนชั่วโมงการทำงาน หมายถึง จำนวนชั่วโมงการทำงานต่อสัปดาห์

ประเภทการทำงาน หมายถึง กลุ่มงานด้านบริการ กลุ่มงานอุตสาหกรรม กลุ่มงานด้านการค้าและกลุ่มงานด้านการเกษตร

ช่วงเวลาการทำงาน หมายถึง ช่วงกลางวัน ช่วงเย็นถึงกลางคืน และงานเป็นกะ

ผลการเรียนเฉลี่ยสะสมก่อนการทำงาน หมายถึง ผลการเรียนก่อนที่นักศึกษาจะทำงานระหว่างเรียน เช่นนักศึกษาเริ่มทำงานในภาคการศึกษาที่

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1.5.1 ทำให้ทราบถึงผลกระทบของการทำงานระหว่างเรียนต่อผลการเรียนของนักศึกษา อันจะเป็นข้อมูลเบื้องต้น

1.5.2 เป็นแนวทางให้นักศึกษาใช้ประกอบการตัดสินใจทำงานระหว่างเรียน

1.5.3 เป็นข้อมูลให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาทำงานระหว่างเรียน